

به نام خدا

اشاره‌ای به

تاریخ بختیاری

از کهن تا به امروز

نوشته:

حافظ عیدی‌وندی

۱۳۹۴

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : عیدی‌وندی، حافظ، ۱۳۲۳ -
مشخصات نشر : اصفهان، دستخط، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری : ۴۲۹ ص.: مصور، عکس، نمونه.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۳-۱۰-۹
یادداشت : عنوان دیگر: اشاره‌ای به تاریخ بختیاری.
موضوع : بختیاری
موضوع : بختیاری -- تاریخ
رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۳ ع۸۷ ب/ب۳/۷۲ DSR
رده‌بندی دیویی : ۹۵۵/۹۷۶
شماره کتابشناسی : ۳۷۰۲۰۱۸

اشاره‌ای به تاریخ بختیاری از کهن تا به امروز

تألیف: حافظ عیدی‌وندی

ناشر: دستخط

حروفچینی، صفحه‌آرایی و ویرایش: دفتر فنی آفاق

امور چاپ و صحافی: اصفهان

نوبت چاپ: یکم / تابستان ۱۳۹۴

قطع: وزیری / ۴۲۹ صفحه

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۳-۱۰-۹

فهرست

۲۱	مقدمه
۲۳	پیشگفتا
۲۵	هجرت بختیاری
۲۶	آغاز شهریه خواهی بختیاری
۲۷	نبرد بختیار، ها با شاه
۲۸	ماجرای خلیل خان
۲۹	پاداش خدمات جعفرقله حار سردار اسد بختیاری توسط رضاشاه
۳۰	علیقلی خان سردار اسد
۳۱	علی داد پهلوان نامی بختیاری
۳۳	جنگ دره راز و زخمی شدن آغا داد
۳۵	جنگ بازفت و تیر خوردن ابدال خان
۳۹	غیرتمندی احمد کله لئی و صفات انسانی او
۴۲	رشادت و مردانگی اسعدخان بختیاروند معروف به شکرکش و صفات انسانی او
۴۳	جنگ کلنگ چین و دز اسد خان
۴۵	علی مراد خان چهارلنگ
۴۸	وجه تسمیه ایل بختیاری، علل نامگذاری و نسب
۵۴	خوابگاه بختیاری
۵۴	بختیاری ها از ایران باستان تا به امروز
۵۵	بختیاری ها و تاریخ باستان: فتح بابل
۵۵	تاریخ ساکنان اولیه سرزمین ایذه (این شهر بنا شده بر گنجینه های تاریخ)
۶۱	تأسیس سلسله هخامنشی در سرزمین ایذه
۶۲	بختیاری در زمان هخامنشی
۶۶	بختیاری در زمان سلسله سلوکیان و اشکانیان
۶۷	خاندان قارن و قضاوت تاریخ
۶۹	موقعیت بختیاری در زمان اشکانیان
۷۰	دوره ساسانیان و بختیاری
۷۵	بختیارها در عصر مغول

۷۷	.....	اتابکان
۸۰	.....	بختیاری در عهد صفوی
۸۱	.....	انقراض اتابکان
۸۱	.....	حرمت زن و شخصیت او
۸۳	.....	اهمیت اصل و نسب در انتخاب همسر
۸۳	.....	بختیاری قبل از ظهور اسلام
۸۴	.....	حاج علی باز کاووسی
۸۵	.....	حاج علی باز کاووسی از طایفه شالو
۸۵	.....	مدیر توانا و نمونه کشور
۸۶	.....	عبدالرضا پایانو
۸۷	.....	عبده محمد خم سیدی
۸۸	.....	زنده یاد آغا محمد محمد حسینی
۹۰	.....	شیخ محمد چراغی
۹۰	.....	حیدر مهدی پور
۹۱	.....	استاد علی بهرامی
۹۲	.....	توشمال محمد ابراهیموند
۹۳	.....	کرم اله سمالی کاهکش
۹۳	.....	بیژن رنجبر
۹۴	.....	قاضی عادل جانمحمد خدادادی
۹۴	.....	آبیزن سلطانی
۹۵	.....	مهندس موسی جهانگیری بیادی
۹۵	.....	قاضی محترم حجت اله نوروزی
۹۶	.....	سفری به بازفت سرزمین اجدادیمان
۹۷	.....	اتفاقی تلخ
۹۷	.....	حاج نگهدار پیروند موری
۹۸	.....	مردی که چهره عوض نکرد
۹۹	.....	عسکر شاه منصوری
۹۹	.....	یداله مرادی غریبوند
۱۰۰	.....	مهندس قربانعلی احمدی میرقائد
۱۰۰	.....	فریدون و نجفقلی عیدیوندی
۱۰۱	.....	حاج علی سیاوش
۱۰۱	.....	مهندس آغوض کرائی
۱۰۲	.....	مهندس بیژن سوستی
۱۰۲	.....	محمد مراد مولایی
۱۰۳	.....	آقدرت اله عیدیوندی

- ۱۰۳..... یداله عید یوندی
- ۱۰۴..... دو استاد بی نظیر از طایفه ی سید صالح
- ۱۰۴..... ختم اختلاف مازہ ی سوخته
- ۱۰۵..... سفری به ایمرہ
- ۱۰۶..... کشف ایمرہ و گل قندی توسط علی
- ۱۰۶..... منطقه چلو
- ۱۰۷..... تخته قابو عشایر بازفت
- ۱۰۷..... وجہ تسمیہ طایفہ ی موری
- ۱۰۸..... زوار امامزادہ شاہزادہ عبدالہ
- ۱۰۹..... دکتر خلیا واعظی
- ۱۰۹..... مشخصات سر زمین من
- ۱۱۰..... شناخت سر زمین من
- ۱۱۰..... حال اشارہ ای به تہمدی وندی و سر زمین مربوط به او
- ۱۱۳..... املاک ایمرہ
- ۱۱۴..... اشعاری از نگہدار یددی
- ۱۱۵..... حاج علی آقا محمد حدیبی
- ۱۱۶..... اشارہ ای به شخصیت های تہمدی
- ۱۱۶..... خانوادہ کرمزادہ
- ۱۱۷..... آنجات علی کریم پور
- ۱۱۷..... اشارہ ای به جمعی از بزرگان طایفہ موری در سال حاضر
- ۱۱۸..... جمعی از مدیران و شخصیت های ایل بختیاری
- ۱۲۴..... آراہ علی محمد حسینی
- ۱۲۵..... برادران عزیز
- ۱۲۶..... آ اسکندر قاسمی
- ۱۲۶..... اسکندر صادقی
- ۱۲۶..... حاج یوسف کیانپور
- ۱۲۷..... آصفور موسیایی
- ۱۲۷..... دو شخصیت زراسوند
- ۱۲۸..... یدالہ صادقی
- ۱۲۸..... آ بہمن خیری
- ۱۲۸..... حاج نبی احمدی بابادی
- ۱۲۹..... سید حسین مصطفوی
- ۱۲۹..... آ قربانعلی کریم پور
- ۱۳۰..... آسیاوش بابادی
- ۱۳۰..... یدالہ صولتی

- ۱۳۰..... استاد اسماعیل ولی پور
- ۱۳۰..... مرحوم ملاعلی آقا احمدی
- ۱۳۱..... حاج علی جمعه جمالپور
- ۱۳۱..... زنده یاد مهندس الیاس صالحی
- ۱۳۲..... مهندس صفر محمدی
- ۱۳۲..... زندگی نامه مهندس صفر محمدی
- ۱۳۳..... بنام یزدان پاک
- ۱۳۳..... جعفرقلی خان اسدی بهداروند
- ۱۳۵..... ملاقات با مهران خان یآوری
- ۱۳۵..... مهران خان یآوری
- ۱۳۶..... طایفه زراسوند ساکن شهرستان ایذه
- ۱۳۷..... تیره ایهاونا ساکن شهرستان اردل
- ۱۳۸..... اردل - سخن های ناگفته
- ۱۳۹..... شورای حل اختلاف رفت
- ۱۴۰..... روستای گاوداران
- ۱۴۱..... موسیقی بختیاری بهمن علاءالدینی
- ۱۴۳..... سد زدگی پدیده اجتماعی
- ۱۴۵..... یادنامه
- ۱۴۶..... متن نامه
- ۱۴۷..... میلاد قریشوندی آبخوکی
- ۱۴۸..... ما نمک گیر ایل شدیم
- ۱۴۹..... سرمقاله (ایل بختیاری ، ایل آریایی اصیل)
- ۱۴۹..... کوشش های فرهنگی سردار اسد بختیاری
- ۱۵۰..... تمدن(دکتر غفار پور بختیاری)
- ۱۵۴..... پی نوشته ها
- ۱۵۴..... نژاد بختیاری
- ۱۵۵..... تقدیم به جاودانه صدای بختیاری
- ۱۵۵..... درباره تاریخ بختیاری
- ۱۶۰..... در وصف زردکوه بختیاری
- ۱۶۱..... در وصف شیرین بهار
- ۱۶۳..... بازفت و موری
- ۱۶۳..... نام منطقه های بازفت
- ۱۶۴..... در خصوص زردکوه
- ۱۶۴..... حاج خدا کرم عالیپور از طایفه آسیوند
- ۱۶۴..... مصطفی قلی مرادی

- برادران کلاتر ۱۶۵
- زنده یاد احمد موربانی ۱۶۵
- تیره کریموند ۱۶۶
- اولاد احمد از طایفه منجزی ۱۶۷
- اولاد غلام از تیره غریبوند ۱۶۸
- حاج سید غفار موسوی ۱۶۸
- همایش طایفه موری ۱۶۸
- وصیت مردی که بعد از مرگش بزرگش می کنند ۱۶۹
- داریوش کریمی ۱۶۹
- جمعی از شخصیت های تحصیل کرده خانواده نگارنده ۱۷۰
- مهندس . . . . . لاله مرادی ۱۷۱
- آعلی پروین ۱۷۱
- مهندس گورز مانی ۱۷۲
- همایش اولاد خسروخان بابادی ۱۷۲
- شوراهای مازه سوخته و ۱۷۲
- زنده یاد علی محمد خان بابادی ۱۷۳
- زندگینامه میرزا علی پورزلکر ۱۷۳
- اشاره ای به جمعی از شخصیت های ..... شهر اهواز ۱۷۴
- دکتر اسماعیل جلیلی ۱۷۴
- گوشه ای از زندگی زنده یاد مرحوم آموسی عیدی وندی ۱۷۵
- حجت الاسلام و المسلمین حاج میر احمد رضا مراد باجتی ۱۷۶
- آحاجی بابا خانمی ۱۷۷
- برادران حیدری ۱۷۷
- آناسر یوسفی ۱۷۷
- اشاره ای به طایفه بابادی ۱۷۸
- جمعی از شخصیت های طایفه بابادی ۱۷۹
- موقعیت عیدینک ۱۸۱
- آسیاب های عیدینک ۱۸۲
- راه آبی عیدینک و مردان شجاع آن ۱۸۳
- حبیب اله رجبی بهشت آباد ۱۸۵
- پیرعلی صادقی ۱۸۵
- حاج علی آقا رئیسی ۱۸۶
- کاپیتان حاج میرزا حسین خان جهانگیری ۱۸۶
- زندگینامه جانمراد عیدی وندی و چنگیز عیدی وندی ۱۸۷
- زنده یاد آعلی محمدحسینی ۱۸۷

۱۸۸. مهندس محمود عیدی وندی
۱۸۹. خاطره ای از ملا اصلان عیدی وندی
۱۹۰. گلشن مراد
۱۹۱. نسخه خطی گلشن مراد
۱۹۳. نسخه های خطی
۱۹۴. اصل و نسب مؤلف
۱۹۵. ابوالحسن مورخ
۱۹۶. ابوالحسن نقاش
۱۹۷. نظم
۲۰۰. محمدرضا عبدالهی مدیری مردمی
۲۰۱. زنده یاد سردار مرادی
۲۰۲. حادثه ای دباو
۲۰۳. شیخ عبدالنبی سلامات
۲۰۳. شیخ بهادر زرگانی (تخصیصت بزرگ، با تقوا و بزرگ)
۲۰۳. اشاره ای به تیره عیدی وندی (طبعه موری)
۲۰۴. جمعی از شخصیت های تیره عیدی وندی
۲۰۵. گذری به زندگی نامه آکیامرث جهانگیری - حسین قلی خان ایلخانی
۲۰۶. جد و ریشه تیره عیدی وندی
۲۰۶. لر بزرگ، لر کوچک
۲۰۷. تقسیم بندی لرها در زمان صفویه
۲۰۸. وسعت قلمرو لرها
۲۱۰. نقشه ولایت بختیاری
۲۱۱. نقشه پراکندگی رده های بزرگ ایل بختیاری
۲۱۲. وسعت قلمرو شاخه های ایل بختیاری
۲۱۳. قلمرو سردسیری و گرمسیری طوایف ایل بختیاری
۲۱۴. چهارلنگ ها
۲۱۷. هشدار دوری از مواد مخدر
۲۱۷. تعریف اعتیاد
۲۱۸. تاریخچه مواد مخدر
۲۱۹. تاریخچه تریاک در جهان
۲۱۹. تاریخچه تریاک در ایران
۲۲۰. توتون - تنباکو - سیگار
۲۲۰. حشیش - بنگ - ماری جوانا - چرس - کاننیس
۲۲۱. تریاک
۲۲۲. بان

۲۲۳	مرفین
۲۲۳	هروئین
۲۲۴	کراک
۲۲۵	کریستال
۲۲۷	کوکائین
۲۲۷	مواد توهم زا
۲۲۷	داروهای صنعتی
۲۲۸	علل و زمینه های اعتیاد
۲۲۹	جوانان و اعتیاد
۲۲۹	اعتیاد و خانواده
۲۳۱	اعتیاد و سلاوة
۲۳۲	شناسایی شادین
۲۳۲	اعتیاد و خانواده
۲۳۴	حکم تجارت و اد مخدر
۲۳۴	حرمت سود حاصل از تجارت این مواد
۲۳۷	کاج و گذری به ایل بختیاری
۲۳۹	وجه تسمیه کاج
۲۴۱	آب کاج
۲۴۱	اهمیت کاج
۲۴۲	تیره ایهاوند
۲۴۳	بررسی ریشه تیره ایهاوند
۲۴۵	تیره ایهاوند ساکن کاج
۲۴۵	سوابق حکمرانان و خوانین بختیاری در کاج
۲۴۶	اسد کیست ؟
۲۴۷	در کتاب بختیاری در جلوه گاه فرهنگ نویسنده آقای خسروی پژمانی انهرمانان محمدی
۲۴۷	جاذبه های گردشگری پشت کوه بختیاری
۲۴۷	تنگ درکش و رکش
۲۴۷	رود کارون
۲۴۸	اردل ۱۸۹۰
۲۴۸	از خاطرات سردار ظفر بختیاری
۲۴۸	ساختار ایلی
۲۴۹	وجه تسمیه دورکی
۲۴۹	طوائف دورکی
۲۴۹	طایفه زراسوند
۲۵۰	طایفه زراسوند ساکن در شهرستان ایذه

- گذری به جنگ دزشهی ..... ۲۵۱.
- الیاس خان بختیاری ..... ۲۵۱.
- جنگ جویان سرخ پوش ..... ۲۵۱.
- چارلز الکساندر گالت و دیگران در کتاب ایل بختیاری ترجمه کاوه بیات و احمدی مینویسد. ۲۵۲.
- ۱- میرزا منصورخان بختیاری. .... ۲۵۲.
- ۲- ناصرقلی خان سیف ..... ۲۵۲.
- سرگذشت ایل بختیاری ..... ۲۵۲.
- تاریخ ادبیات در قوم بختیاری ..... ۲۵۳.
- آقای دکتر اسفندیار آهنجیده ..... ۲۵۳.
- ایل بختیاری : دکتر بهرام امیراحمدی. .... ۲۵۴.
- به نقل از کتاب تشیع در بختیاری، نویسنده آقای مصطفی علیزاده ..... ۲۵۵.
- گلچینی از تاریخ فرهنگ بختیاری نویسنده امیرحسین احمدی. .... ۲۵۵.
- وجه تسمیه چهارلنگ ..... ۲۵۶.
- کتاب حماسه زاگرس نوشته مصطفی علیزاده ..... ۲۵۶.
- برداشت از کتاب وار نویسنده بهرام لهما ..... ۲۵۷.
- تقسیمات لر ..... ۲۵۷.
- وجه تسمیه لر ..... ۲۵۸.
- به نقل از کتاب سرگذشت ایل بختیاری نوشته آقای حیدری نوروزی ..... ۲۵۸.
- واژه بختیاری ..... ۲۵۸.
- نظریه های دیگر در مورد بختیاری ..... ۲۶۰.
- سفرنامه هنری لایارد ترجمه مهرباب امیری ..... ۲۶۱.
- تجزیه بختیاری ..... ۲۶۲.
- ایذه در گذر تاریخ : دکتر منصور امانی ..... ۲۶۲.
- بختیاری اسم خاص است یا اسم عام ..... ۲۶۲.
- شاهکار ایل بختیاری : علی بهرامی آسترکی ..... ۲۶۲.
- لباس زنان بختیاری ..... ۲۶۳.
- نقدی بر بررسی و نظریه های غیر استنادی. .... ۲۶۳.
- اشعار ..... ۲۶۴.
- اردل ..... ۲۶۴.
- مشروطیت ..... ۲۶۴.
- علی داد خدرسرخ شیرمرد بختیاری ..... ۲۶۵.
- اردل ..... ۲۶۶.
- سفرنامه از اصفهان تا روستای کاج در معیت الیاس خان بختیاری ..... ۲۶۷.
- به آقا بابا سرحدی از تیره علاسوند طایفه زراسوند ..... ۲۶۸.
- رکل نامه ..... ۲۶۸.

۲۶۹	از کتاب پارسی سرایان بام ایران
۲۷۱	غزل
۲۷۲	کاج
۲۷۳	اشعاری در وصف حادثه سیل در منطقه کاج
۲۷۳	کارون در روزگار نامداران
۲۷۴	رود کرنگ
۲۷۴	تعدادی از تحصیل کردگان، روشنفکران و فرهیختگان تیره آیهاوند طایفه زراسوند
۲۷۹	حماسه فریدون و نجفقلی
۲۷۹	اسعدخان شیرکش
۲۸۱	حماسه اب القاسم خان
۲۸۲	محمدخان بهداروند
۲۸۲	داودخان بهداروند
۲۸۳	جنگ منار
۲۸۵	جنگ مشهور نه هزار
۲۸۷	آعلیداد، رستم بختیاری
۲۸۹	جنگ دره راز
۲۸۹	جنگ بازفت
۲۹۰	جنگ شنستان
۲۹۰	جنگ دویلان و سرخون
۲۹۲	جنگ کله تازه آریناه
۲۹۶	نامدارخان منجزی
۲۹۷	اسبوتونه زین کنین یراق بوندین
۲۹۹	نامی ترین خان بختیاری
۲۹۹	شرح حال علیمردان خان اول
۳۰۰	شرح حال علیمردان خان دوم
۳۰۳	اشعار حماسی در ایل بختیاری
۳۰۴	فریدون و نجفقلی
۳۰۵	جنگ کلنگ چین
۳۰۶	محمودخان بهداروند
۳۰۶	داود خان بهداروند
۳۰۸	جنگ منار
۳۰۸	شوخیان اندیکا
۳۰۹	جنگ نه هزار (در سال ۱۲۵۳هـ.ق)
۳۱۰	جنگ دویلون سرخون (۱۲۶۴هـ.ق)
۳۱۱	آعلیداد خدر سرخ

۳۱۲	نامدارخان
۳۱۳	شل بختیار
۳۱۴	علیمردان خان چهارلنگ
۳۱۵	شیرممدلی
۳۱۶	ابوالقاسم خان ضرغام السلطنه
۳۱۶	اله یارخان چهارلنگ
۳۱۶	حماسه ملاخیرگرد چهاربری
۳۱۷	تسخیر قلعه قندهار توسط بختیارها در سپاه نادرشاه افشار
۳۱۷	حماسه ابوالقاسم
۳۱۷	خواجه شکر، خان موگویی چهارلنگ
۳۱۸	حماسه خواجه نذرعلی خان موگویی چهارلنگ
۳۱۸	حماسه مهران خان چهارلنگ
۳۱۸	حاج محمد عبداله زاده برستانی
۳۱۹	تذکری بردارانه و دسوزانه به همه نویسندگان بختیاری و کلاً قوم لُر
۳۲۱	قدردانی
۳۲۱	تصاویری از منطقه کاج
۳۲۳	سزا جواب ناسزا
۳۲۵	معرفی و تصاویر برخی از بزرگان ایل بختیاری
۳۸۴	جمعی از هنرمندان ایل بختیاری
۳۸۵	جمعی از بزرگان طایفه موری شاخه هفت لنگ
۳۹۲	نگاهی به تاریخ
۳۹۹	جمعی از شخصیت های روشنفکر ایل بختیاری
۴۰۰	جمعی از بزرگان طایفه گله
۴۰۱	اشاره ای به جمعی از بزرگان طایفه زراسوند
۴۰۲	اشاره ای به جمعی از بزرگان طوایف چهارلنگ قلعه تل و باغ ملک سویدا
۴۰۲	جمعی از بزرگان طوایف دیناران
۴۰۳	دو شخصیت بزرگ از ایل بختیاری
۴۰۳	دو شخصیت از طایفه اسیوند
۴۰۴	خانواده بزرگ اله یارخان چهارلنگ محمود صالح بختیاری
۴۰۶	خانواده محترم مهندس بهرام خان طاهری
۴۰۶	بیوگرافی خانوادگی نعمت اله خان
۴۰۸	بیوگرافی فرج اله خان
۴۱۰	جمعی از شخصیت های ایل بختیاری
۴۱۲	جمعی از اسناد بیاد مانده از تاریخ بختیاری
۴۲۹	سخن پایان

مقدمه

آنچه مسلم است مردم بختیاری که بیش‌تر به نام ایلم نامیده می‌شوند در تاریخ ایران کهن ریشه دارند و جای‌جای ایران، لرز و بوم، آثار و یادآور فرهنگ، تمدن، مبارزات علیه ظالم، استبداد و سلحشوری‌های این سرزمین‌های پاک باخته از جان گذشته در راه حفظ ارزشها و تمامیت ارضی ایران است. مردم بی‌ادعایی که شالوده زندگی را براساس طبیعت قرار داده‌اند.

و همین طبیعت سبب صدق ذاتی آنها می‌باشد. کسانی که این رمز را درک کرده‌اند و به منش بزرگواری و ایران پرستی آنها پی برده‌اند هم از نویسندگان خارجی و داخلی هر کدام قلم به دست گرفته و در تحقیق و کاوش در اصالت، رسوم ایرانی، فرائض مذهبی و وطن پرستی آنها با پیشی گرفتن از یکدیگر در تلاشند. کرم‌مهر خین مردم بختیاری را در طول تاریخ مواضع میهن خود، ایران دانسته‌اند آنها را مردمی پیرتمند و آگاه به حیل‌های اجانب و سستبر در مقابل اجنبی معرفی کرده‌اند. اگرچه حده، حدود و حدود و پنج درصد مردم بختیاری شهرنشین و روستانشین شده‌اند اما هنوز عشایر کوچ روی دارند که ویژگی ایللی را حفظ کرده‌اند. در آمار سرشماری نفوس سال ۱۳۶۵ شمسی بختیاری به عنوان پرجمعیت‌ترین ایلات ایران معرفی شد. با اینکه مردم بختیاری، مرکزی به نام استان چهار محال و بختیاری به مرکزیت شهرکرد دارند اما از ابتدا تاکنون محل‌هایی داشته‌اند که از ایلام و خوزستان گرفته تا لرستان فعلی، استان مرکزی، اصفهان تا استان فارس که چه به صورت یکجانشینی و چه به صورت بیلاق و قشلاق در املاک خود زندگی می‌نمایند. باتوجه به گسترش جمعیت این قوم هنوز همان ساختار ایللی خود را در سلسله مراتب سیاسی اجتماعی حفظ نموده و سلحشوران بختیاری در جنگ با نادرشاه افشار نتیجه جنگ

را به نفع ایران تمام کرده و یکی از سلحشوران بختیاری بنام سی مراد اسپوند پرچم ایران را بر فراز کاخ افغان به احتزاز درآورده، اگر سرسختی و جنگیدن و دلاوری قوم بختیاری نبود این پیروزی به دست نمی‌آمد. در این جنگ یکی از سردمداران ایرانی می‌خواست ذهن شاه را از قدرت بختیاری منفی جلوه دهد و شاه را از سرسختی این قوم بترساند که یکی از بختیارها شعری خواند که نظر شاه برگشت.

شاه، میندار که بختیاری کرد   بخت‌یاری کرد و خاک در چشم قندهاری کرد

بختیاری‌ها در فتح قندهار رشادت بی‌نظیری نشان دادند.

www.ketab.ir

که حق نوشتن بداد بر قلم
 که حق را نویسد نه بیش و نه کم
 به مظلوم رسد هر دمی یک ستم
 که روح نفس را به ما او بداد
 در آن دم اگر بر خدا بنگری
 در زندگانی برت بسته شد
 چو دم را براری از آن بیش و کم
 بدانی که چندان بزرگ است خدا
 به راستی گسرای و در بندگی

به نام خداوند علم و ایلیم
 قسم را چنان او بداد بر قلم
 اگر در نوشتن بلسزد قلم
 خداوند جان و خداوند داد
 نفس را بداخل اگر می‌بری
 اگر در درونت نفس خسته شد
 نفس را اگر داد بر تو بسدم
 کم زندگانی چندین صبا
 نگیری ره را پس زندگانی

به نام آن که نامش سر آغاز کلام و یادش سرور شادی قلبها و یار و یاور مظلومان و مونس ستمدیدگان است. خدا را می‌گویم که با عنایتی بیکران به من حیات داد. تا چهارمین کتاب خود را به رشته تحریر دریاورم. سخن از جمعی مدیران، شخصیت‌های برجسته و روشنفکران و بزرگان اهل عبور بختیاری است. که نژاد آنها اولین قومی بودند که از شمال اروپا و کوه‌های آزارات وارد اقلیت ایران شدند. شیرمردان و شیرزنانی که فرهنگ آنها دست نخورده ماند، از هجوم کشورگشایان و رشادت و مردانگی که داشتن هیچ کشورگشایی نتوانست به سرزمین آنها وارد شود. «ممن تیمور» بهمان‌شما نوشته که من توانستم بزرگ دنیا بود در سفرنامه‌ی خود، کتاب «ممن تیمور» بهمان‌شما نوشته که من توانستم سرزمین بختیاری را تصرف نمایم به دو دلیل: ۱- شجاع بودن آنها ۲- صعب‌العبور بودن محل زندگی آنها.

خدا در قرآن برای فراگیری علم و تجربه و علم دیگران به علم‌پسندی قائل نشد. دستگاه‌هایی که علم، آنها را ساخته است به شخص و بشری و کشوری محدود نمی‌باشد. همه بندگان خدا حق دارند از وسایلی که برای آسایش و رفاه ساخته می‌شوند استفاده نمایند. دین اسلام نیز برای کسب علم و دانش تأکید فراوانی نموده و طلب علم را بر هر فرد چه مرد و چه زن واجب دانسته‌اند نه برای اینکه بیاموزیم و با خود به گور ببریم بلکه برای آنکه بیاموزیم و از این کسب علم و دانش به جامعه‌ی بشری خدمت کنیم. موضوع نویسندگی مبتنی بر سه عامل (علم، فهم و حکمت) می‌باشد. علم چیزی است که در ذهن می‌ماند و فهم و فقر که هر دو یک مفهوم دارند درک مطلب هستند و بعد هم حکمت که از هر دو برتر است و آن به کار بردن فهم می‌باشد. قابل توجه خوانندگان محترم، برادران شجاع و خواهران باعصمت و باعفت، کتاب بختیاری از کهن تا به امروز

که جلوی روی شماسست تیراژ آن ۵۰۰۰ نسخه می‌باشد که در صورت لزوم تجدید چاپ خواهد شد.

به اطلاع عموم برسانم طایفه موری در جنگ عراق علیه ایران ۱۱۲ شهید و بیش از ۴۰۰ جانباز و آزاده تقدیم انقلاب کردند. گردان سلمان که اکثریت بختیاری بودند چه شهید شدند چه جانباز می‌باشند. این طایفه مثل طوایف بختیاری خواهان حکومت جمهوری اسلامی می‌باشند. قابل توجه خوانندگان محترم، ایل بختیاری بیش از ۴۰۰۰ شهید و ۶۰۰۰ هزار جانباز تقدیم جمهوری اسلامی ایران نموده. اکثریت عزیزانی که عکس آنها در این کتاب چاپ شده از خانواده‌های شهیدان و جانبازان ایل بختیاری می‌باشند.

والسلام

حافظ هیدبوندی از طایفه موری

زمستان سال ۱۳۹۲ شمسی